

वसई विरार शहर महानगरपालिका

जमा व खर्चाचे सन 2024-25 सुधारित व सन 2025-26 चे मूळ अंदाजाबाबत
आयुक्त यांचे अर्थसंकल्पीय निवेदन

मा. प्रशासक महोदय,

वसई विरार शहर महानगरपालिकेचा आयुक्त म्हणून महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम 95 अन्वये मी सन 2024-25 या वर्षाचे उत्पन्न व खर्चाचे सुधारित अंदाज व सन 2025-26 या वर्षाचे मुळ अंदाज तयार केले असून मनपा अधिनियमाचे कलम 96 ते कलम 100 नुसार खालील प्रमाणे मा. प्रशासक यांच्या मंजूरीसाठी सविनय सादर करत आहे.

अर्थसंकल्पीय गोषवारा

(रु. लाखात)

अ.क्र.	लेखाशिर्ष	मा. प्रशासक यांनी स्विकृत केलेल्या रकमा सन 2024-25 मुळ अंदाज	सुधारित अंदाजपत्रक 2024-25	मुळ अर्थसंकल्प 2025-26 मा. आयुक्त
1	प्रारंभिक शिल्लक	85366.48	123529.89	82633.25
2	महसुली जमा	160508.25	156494.93	209784.71
3	भांडवली जमा	41399.57	49278.55	71085.07
4	असाधारण व ऋण निलंबन जमा	24083.07	24591.54	29141.49
5	एकत्रित जमा रकमा	225990.88	230365.02	310011.26
6	प्रारंभिक शिल्लकेसह एकत्रित जमा रक्कम	311357.37	353894.91	392644.51
7	महसुली खर्च	161490.73	154941.65	203648.07
8	भांडवली खर्च	127084.39	93184.95	161401.40
9	असाधारण व ऋण निलंबन खर्च	21907.77	23135.06	27354.47
10	एकत्रित खर्च रकमा	310482.89	271461.66	392403.94
11	अखेर शिल्लक रकमा	874.48	82633.25	240.57
12	अखेरच्या शिल्लकेसह एकत्रित खर्च रक्कम	311357.37	353894.91	392644.51

मा. प्रशासक महोदय, या अर्थसंकल्पाची मांडणी ही सद्यस्थितीत असलेल्या प्रत्यक्ष उत्पन्नाच्या आधारावर तयार करण्यात आलेली आहे. आवश्यकतेनुसार महसुली खर्च (बांधील खर्च) करणे, सुरु असलेले तसेच मागील वर्षी निधी अर्थसंकल्पीत झालेले प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी आवश्यक तरतुदींचा समावेश प्राधान्याने या अर्थसंकल्पात केला आहे.

वसई विरार शहर महानगरपालिका हे एम.एम.आर.डी.ए. कार्यक्षेत्रामधील एक वेगाने विकसित होणारे नागरी क्षेत्र आहे. शहराच्या नागरीकांना किमान नागरी सुविधा पुरविणे तसेच या बरोबर शहराचा सुनियोजित विकास होणे या करीता शहरातील सर्व घटकांचे सकारात्मक सहकार्य अपेक्षित आहे. या शहराच्या सुनियोजित विकासाबाबत महानगरपालिका आयुक्त म्हणून मी बांधील आहे. त्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पामधील जमा व खर्चाच्या लेखाशिर्षनिहाय ठळक बाबींचा उल्लेख पुढील प्रमाणे.

अर्थसंकल्पाची ठळक वैशिष्टे

* महानगरपालिकेच्या ठळक जमा बाबी *

❖ **मालमत्ता कर जमा :-** महानगरपालिका अधिनियम कलम 127 (1) अ अन्वये मालमत्ता कर हा सक्तीचा व प्रमुख उत्पन्नाचा स्रोत आहे. वसई-विरार शहर महानगरपालिका हद्दीत एकूण 10,03,758 इतक्या मालमत्ता असून त्यापैकी निवासी मालमत्ता 8,43,471 व वाणिज्य मालमत्ता 1,60,287 इतक्या आहेत.

सन 2024-25 या वित्तीय वर्षाची मागणी 794 कोटी एवढी आहे त्यापैकी आजतागायत 319 कोटी एवढा मालमत्ता कर वसुली करण्यात आलेली आहे. मालमत्ता कर वसुली प्रभावीपणे होणे करिता खालील प्रमाणे प्रमुख उपाययोजना राबवण्यात येतात.

- 1) आठवडे बाजार, प्रभाग समिती क्षेत्रातील मुख्य ठिकाणी, नागरिकांच्या गर्दी ठिकाणी इ. ठिकाणी फिरते कर भरणा केंद्र तसेच कर वसुली कॅम्प आयोजित करण्यात आलेले आहेत.
- 2) अभय योजना 2024-25 थकीत मालमत्ता कर धारकांनी आपल्या मालमत्ता कराचा एक रक्कमी भरणा केल्यास मालमत्ता करात 50% सवलत.
- 3) मालमत्ता कर विभाग व्यतिरिक्त इतर विभागातील कर्मचाऱ्यांची मालमत्ता कर वसुली साठी नियुक्ती करून विशेष कर वसुली पथक तयार
- 4) कर भरणा करणेबाबत वाहनद्वारे संदेश प्रसारण तसेच सोशल मिडिया (व्हॉट्सअप, फेसबुक, इन्स्टाग्राम ई.) द्वारे जनजागृती.
- 5) औद्योगिक व वाणिज्य घटक मालमत्तांच्या तपासणी साठी विशेष पथक.
- 6) कोणत्याही प्रकारचे ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी मालमत्ता व पाणीपट्टी थकबाकी नसलेबाबतचा दाखला बंधनकारक.
- 7) CC व OC प्रमाणपत्र घेताना मालमत्ता व पाणीपट्टी थकबाकी नसलेबाबतचा दाखला बंधनकारक.
- 8) वसई-विरार शहर महानगरपालिका हद्दीतील मालमत्तांचे GIS MAPPING यंत्रणेवर आधारित सर्वेक्षणांतर्गत वाणिज्य मालमत्तांचे सर्वेक्षण सुरु आहे. मनपा हद्दीत एकूण 1,60,287 वाणिज्य मालमत्ता असून त्यापैकी आजतागायत 92,163 इतक्या मालमत्तांचे सर्वेक्षण पूर्ण करण्यात आलेले आहे. या मध्ये प्रामुख्याने सी, एफ व जी या प्रभाग समिती मधील मालमत्तांचे सर्वेक्षण पूर्ण होत आलेले आहे. सदर सर्वेक्षणामुळे रु. 81.46 कोटी इतक्या रक्कमेची मालमत्ता कराच्या मागणी मध्ये अतिरिक्त वाढ झालेली आहे. उर्वरित विशेष कर आकारणी नोटीसवर मालमत्ता कर विभाग, मुख्य कार्यालय यांचे कडून कर आकारणीची कार्यवाही सुरु आहे. त्यामार्फत महानगरपालिकेला सन 2025-26 या वित्तीय वर्षात अंदाजे अतिरिक्त 100 कोटी रुपयांची वाढ मालमत्ता करात होणार आहे. मालमत्ता कर, मोबाईलटॉवर वरील कर, उपभोक्ता कर, नोटीस फी, व्याज, शिक्षण कर रिबेट व रोजगार हमी कर रिबेट इत्यादी पासून सन 2024-25 मध्ये जमा रु. 420 कोटी 74 लक्ष तसेच सन 2025-26 मध्ये रु 534 कोटी 29 लक्ष जमा अपेक्षित आहे.

❖ **स्थानिक संस्था कर :-** स्थानिक संस्था कराबाबत कर दात्यांनी दाखल केलेली विवरणपत्र पडताळणी करून थकीत जमा प्राप्त करून घेणेची कार्यवाही सुरु असून याद्वारे सन 2024-25 मध्ये 15 कोटी 75 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 10 कोटी 12 लक्ष जमा अपेक्षित आहे.

- ❖ **नगर रचना विभाग:-** नगररचना विभागाकडे इमारत विकास कामांच्या परवानगी देताना आकारण्यात येणाऱ्या विकास निधी, छाननी शुल्क, प्रशमन आकार (Compounding Charges) अतिरिक्त चटई क्षेत्र याबाबींपासून महानगरपालिकेस उत्पन्न प्राप्त होते. सदच्या जमा रकमा ह्या C.C. देतांना महानगरपालिकेत जमा केल्या जातात. नियमानुसार बांधकाम परवानगी प्राप्त झालेल्या परंतू भोगवटा प्रमाणपत्र न झालेल्या इमारतीसाठी C.C. to O.C. ही मोहिम राबविण्यासाठी ठराव क्र. 1669 दि. 14/10/2024 अन्वये मंजूरी प्राप्त असून याकरीता एजन्सी मार्फत काम करून घेण्यासाठी दि. 9/1/2025 रोजी निविदा प्रसिध्द करण्यांत आली आहे. याद्वारे सन 2025/26 मध्ये सुमारे रु. 75 कोटी इतकी अधिकची रक्कम जमा होणे अपेक्षित आहे. **सन 2024-25 मध्ये एकूण रु 249 कोटी 10 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु 359 कोटी 55 लक्ष इतकी जमा अपेक्षित आहे.**
- ❖ **अग्निशमन सेवा जमा:-** वसई विरार शहर महानगरपालिका क्षेत्रात नव्याने उभ्या राहणाऱ्या इमारतींना महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जिव संरक्षक उपाययोजना अधिनियम 2006 अन्वये ना हरकत दाखले देण्यांत येतात याद्वारे अग्निमन सुरक्षा व विशेष अग्निसंरक्षण फी (कंपीटेशन फी), वसूल केली जाते. विशेष अग्निशमन उपकर मालमत्ता करासोबत वसूल केला जात आहे. प्रत्यक्ष अग्निशमन सेवा महानगरपालिका क्षेत्रात मोफत असून महानगरपालिकेच्या क्षेत्राबाहेर अग्निशमन सेवा पुरविण्यासाठी अग्निशमन फी आकारली जात आहे. अग्निशमन सेवेपासून सन 2024-25 मध्ये रु. 38 कोटी 17 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 60 कोटी जमा अपेक्षित आहे.
- ❖ **जाहिरात परवाना फी व जागा भाडे :-** वसई विरार शहर महानगरपालिकेचे प्रशासकीय ठराव क्र. 330 दिनांक 6/1/2021 अन्वये सुधारीत दरपत्रक मंजूर झालेले आहे. त्यानुसार जाहिरात फीचे उत्पन्न वाढीकरीता नविन होर्डिंग उभारणेकरीता प्रभाग निहाय जागा निश्चित करण्याचे सर्वेक्षण सुरु आहे. तसेच अनधिकृत होर्डिंग निष्काषीत करून त्या जागी मनपाचे होर्डिंग उभारणे. दुकानाच्या दर्शनी भागावर लावलेल्या फलका ऐवजी इतर जागेवर तात्पुरत्या फलकांचे (उदा. लॉलीपॉप, साईन बोर्ड बॅनर इ.) सर्वेक्षण करून जाहिराती परवाना शुल्क आकारणी करण्यात येणार आहे. जाहिरात फी द्वारे सन 2024-25 मध्ये रु. 5 कोटी 80 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 10 कोटी 5 लक्ष जमा अपेक्षित आहे.
- ❖ **शहर स्वच्छता व घनकचरा व्यवस्थापन जमा :-** मालमत्तेवरील सामान्य करासह आकारणी करून वसूल केल्या जाणाऱ्या विशेष स्वच्छता कर, स्वच्छ भारत अभियान एक व दोन मध्ये Legacy Waste प्रकल्प, Biomining घनकचरा प्रक्रिया प्रकल्प, C & D वेस्ट, ग्रीन वेस्ट, व बायोगॅस प्रकल्प तसेच मनपा क्षेत्रातील जिर्ण झालेले आणि आवश्यक नविन शौचालय बांधणेकामी शासनाद्वारे रु. 100 कोटी निधी अनुदानाद्वारे उपलब्ध होणार आहे. तसेच अस्वच्छता व उपद्रव, प्लास्टिक पिशव्यांच्या वापरावर करण्यांत येणा-या कारवाईद्वारे सन 2025/26 मध्ये रु. 9 कोटी प्राप्त होणार आहे. सन 2024-25 मध्ये एकूण रु 29 कोटी 2 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु. 139 कोटी 53 लक्ष जमा अपेक्षित आहे.
- ❖ **वृक्ष प्राधिकरण:-** शहरातील विविध विकासक/संस्था/रेल्वे/ विद्युत मंडळ यांचेकडून विकास कामामध्ये बांधित होणारे वृक्ष कापणेसाठीचे प्रस्ताव प्राप्त होत असतात. सदरचे प्रस्ताव मा. वृक्ष प्राधिकरण समितीपुढे 1 झाड कापणेमागे 10 झाडे नव्याने लावणेबाबत निर्णय होतो. यापैकी काही विकासकांकडे झाडे लावणेसाठी जागा उपलब्ध होत नसल्याने त्यांचेकडून डी. एस. आर. च्या दरानुसार रक्कम वसूल केली जाते. वृक्ष कराची वसुली मालमत्ता करासोबत केली जाते. याद्वारे सन 2025-26 मध्ये रु. 10 कोटी रक्कम प्राप्त होईल असे प्रस्तावित आहे. तसेच वृक्ष कर, वृक्ष तोड, वृक्षाचे विद्रुपीकरण दंड, वृक्ष छाटणी/ कापणी शुल्क याद्वारे सन 2024-25 मध्ये एकूण रु. 12 कोटी 78 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु. 16 कोटी 81 लक्ष इतके जमा अपेक्षित आहे.

❖ **पाणीपुरवठा सेवा जमा:-** विभागाकडून पाण्यावरील विशेष कर सुधारीत करण्याबाबत प्रस्तावास प्रशासकीय ठराव क्र. 1998 दि. 17/1/2025 अन्वये मान्यता प्राप्त झाली असुन. त्याची अंमलबजावणी माहे एप्रिल 2025 पासून होणार आहे. पाण्यावरील विशेष कर, नळ जोडणी फी, नळ जोडणी नामांतर फी, स्थलांतर फी, अनधिकृत नळ जोडणी दंड व इतर याद्वारे सन 2024-25 मध्ये रु 116 कोटी 65 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु. 180 कोटी 94 लक्ष जमा अपेक्षित आहे. बांधकाम परवानगी देताना विकासकाकडून वसूल केल्या जाणाऱ्या पाणी पुरवठा स्रोत विकास शुल्कापासून सन 2024-25 मध्ये रु 85 कोटी व सन 2025-26 मध्ये 90 कोटी जमा अपेक्षित आहे. मालमत्ता कराच्या संकलना करीता ज्या प्रमाणे विशेष मोहिम राबवल्या जात आहेत, त्याचप्रमाणे कार्यवाही पाणीपट्टी वसुली करीता देखील करण्यात येत आहे. या शिवाय व्यापारी व औद्योगिक नळ कनेक्शन सर्वेक्षण करून आकारणी करणे, तसेच अनधिकृत नळ जोडण्या अधिकृत करणे कामी अभय योजना लागू करणे प्रस्तावित आहे त्यामुळे उत्पन्न वाढ होईल.

❖ **इतर जमा:-** महानगरपालिकेच्या इतर उत्पन्नात वाढ होण्याच्या दृष्टीने महानगरपालिकेचे इतर उत्पन्नामध्ये समाविष्ट सिनेमा प्रयोग खेळावरील कर, पे & पार्क वाहनतळ व्यवस्था, नो पार्कींग मधील वाहने उचलणे, व अनधिकृत बांधकाम तोडणे व प्रशासकिय शुल्क, जुन्या भंगाराच्या विक्रीचे जमा, निविदा फॉर्म फी व इतर नगरपालिका प्रकाशनांचे जमा, रुग्णालय व इतर आस्थापनांच्या नोंदणीसाठी नाहरकत दाखला व दाखला नुतणीकरण फी, जन्म-मृत्यु दाखला, विवाह नोंदणी फी इत्यादी बाबींपासून सन 2024-25 मध्ये रु. 152 कोटी 63 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु. 169 कोटी 94 लक्ष इतके जमा अपेक्षित आहे.

❖ **महसुली अनुदाने:-**

वस्तु व सेवाकर अनुदान महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार ब 29 जुन 2017 च्या नुसार महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर (स्थानिक प्राधिकरणांना भरपाई देण्याबाबत अधिनियम 2017 अंतर्गत राज्यातील महानगरपालिकांना अनुदान वितरीत करण्याचे शासनाने धोरण निश्चित केले आहे. त्यानुसार सद्यस्थितीत वसई विरार शहर महानगरपालिकेस प्रती महा 40 कोटी 40 लक्ष इतके अनुदान प्राप्त होत आहे. त्यातून सन 2024-25 रु. 484 कोटी 80 लक्ष व त्याप्रमाणे सन 2025-26 या आर्थिक वर्षामध्ये 8 % इतकी वाढ गृहीत धरुन रु. 523 कोटी 48 लक्ष इतके अनुदान प्राप्त होईल. **मुद्रांक शुल्क अनुदान**, सन 2024-25 मध्ये रु. 85 कोटी व सन 2025-26 मध्ये रु. 95 कोटी यासह रस्ते दुरुस्तीसाठी अनुदान, वाचनालय अनुदान, अशा विविध स्वरूपाच्या महसुली अनुदानापोटी एकूण सन 2024-25 मध्ये रु. 579 कोटी 70 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 729 कोटी 11 लक्ष इतके अनुदान शासनाकडून अपेक्षित आहे.

❖ **भांडवली अनुदाने:-**

जिल्हा नियोजन विकास समिती (DPDC) मार्फत राज्य शासनाकडील अनुदाने स्थानिक विकास कार्यक्रम (आमदार निधी), मनपा क्षेत्रात मुलभुत सोयी सुविधांचा विकास, दलित वस्ती अनुदान, नागरी दलितेत्तर वस्त्यांमध्ये सुधारणा अनुदान याद्वारे सन 2024/25 मध्ये रु. 54 कोटी प्राप्त होणार आहे. तसेच **केंद्रशासन पुरस्कृत योजना अनुदाने** 15 वा वित्त आयोगा अंतर्गत घनकचरा व्यवस्थापन/पाणी पुरवठा, व एअर क्वालिटी, या करीता अनुदान, त्याच प्रमाणे अमृत पाणी पुरवठा योजना-1 व 2, अमृत योजना 2.0 अंतर्गत अमृत भुयारी गटार, अमृत सरोवर तसेच नगरोत्थान अंतर्गत भुयारी गटार योजना/TTP/पाणी पुरवठा योजना अशा विविध स्वरूपात अनुदाना पोटी महानगरपालिकेस सन 2024-25 मध्ये रु 492 कोटी 78 लक्ष व सन 2025-26 रु 710 कोटी 85 लक्ष जमा अपेक्षित आहे

* महानगरपालिकेच्या ठळक खर्च बाबी *

- ❖ **आस्थापना खर्च:-** महानगरपालिकेच्या विस्तीर्ण कार्यक्षेत्राचा विचार करता आवश्यक सोयी सुविधा पुरवणेसाठी प्रशासकीय, तांत्रिक, अन्य सेवा पुरविण्यासाठी मंजूर आकृतीबंधानुसार महानगरपालिका आस्थापनेवर मंजूर असलेली सर्व पदे भरलेली असणे आवश्यक आहे. आस्थापनेवरील आकृतीबंधानुसार सद्यस्थितीत रिक्त असलेली पदे अभिकर्ता नेमून त्यांच्याकडील मनुष्यबळाद्वारे महानगरपालिकेच्या सर्व सेवा सुरु आहेत. स्थायी, अस्थायी व ठेका कर्मचारीसह आस्थापना खर्च हा सन 2024-25 मध्ये रु. 206 कोटी 66 लक्ष तर सन 2025-26 या वित्तीय वर्षात रु. 242 कोटी 87 लक्ष अपेक्षित आहे.
- ❖ **नगर रचना:-** नविन (UDCPR) च्या नियमानुसार महानगरपालिका हद्दित विकासकांकडून बांधकाम परवानगी देतांना वसूल करण्यात येणारे अधिमुल्य शुल्कापोटीची 50 टक्के रक्कम शासनास भरणा करण्यात येते. तसेच जी. आय. एस. मॅपींग /लॅण्ड युज अपडेशन, ऑटो डी.सी. आर, सि. आर झेड. सर्व्हे, आकस्मिक खर्च इत्यादी बाबींसाठी सन 2024-25 मध्ये रु 172 कोटी 10 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 138 कोटी 18 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **पथदिव व विद्युत व्यवस्था:-** शहरान्तर्गत सार्वजनिक दिवाबत्ती व्यवस्था अंतर्गत ऑक्टोग्नल पोल व एल.ई.डी दिवे बसविणेकरिता विकास निधी अंतर्गत नविन पोल उभारणे शिर्षकाखाली 15 कोटी रुपये तरतुद करणेत आली आहे. सार्वजनिक दिवाबत्ती व्यवस्थेतील सुमारे 50% सोडीयम व्हेपर दिवे बदलले असून, उर्जा बचत करणारे 100% एल.ई.डी दिवे बसविणेचे काम या वित्तीय वर्षात हाती घेणेत येणार आहे. याकरिता 15 कोटी रुपये तरतुद करणेत आली आहे. माझी वसुंधरा अभियानान्तर्गत अपारंपारिक उर्जा निर्मितीवर भर देऊन, मुख्य प्रशासकिय इमारत येथे 250 कि.वॅट क्षमतेचे व इतर कार्यालयीन इमारतीवरती 5 ते 10 कि.वॅट क्षमतेपर्यंतचे सोलार यंत्रणा बसविणेत येणार आहे. तसेच, उद्यान व तलाव परिसरात सौर यंत्रणा बसवुन उर्जा निर्मिती करणेत येणार आहे. याकरिता, 10 कोटी रुपये तरतुद करणेत आली आहे. सर्व बाबींसाठी सन 2024-25 मध्ये एकूण रु. 79 कोटी 48 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु 130 कोटी 46 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **शहर स्वच्छता घनकचरा व्यवस्थापन:-** महानगरपालिका शहरांतर्गत दैनंदिन रस्ते सफाई, कचरा संकलन करुन क्षेपणभूमीवर वाहतूक करणेकामी स्वतंत्र अभिकर्त्याची नेमणूक करण्यात आलेली आहे. याकरीता सन 2024/25 मध्ये रु. 354 कोटी व सन 2025/26 मध्ये रु. 619 कोटी तरतुद करण्यात आलेली आहे. शहरात निर्माण होणारा कचरा महानगरपालिकेच्या गोखिवरे क्षेपणभूमीवर टाकण्यात येतो. सदर घनकचरा स्थलांतरीत करणेकामी महानगरपालिकेने स्वतःच्या मालकीची यंत्रसामुग्री खरेदी केली आहे. तसचे दैनंदिन गटार सफाई यांत्रिक पध्दतीने करणेकामी सक्शन कम जेटिंग मशीन खरेदी करण्यात आल्या आहेत. या शिवाय क्षेपणभूमीवर टाकण्यात येणाऱ्या कचऱ्याची शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाट लावणे करीता घनकचरा व्यवस्थापन विभागामार्फत Biomining घनकचरा प्रक्रिया प्रकल्प सुरु करण्यात आलेला आहे. C & D वेस्ट, ग्रीन वेस्ट, व बायोगॅस प्रकल्प राबविण्यात येणार आहेत. एकूण सार्वजनिक स्वच्छता व घनकचरा व्यवस्थापन यावर सन 2024-25 रु 338 कोटी 65 लक्ष व सन 2025-26 रु 593 कोटी 51 लक्ष तरतूद आहे.
- ❖ **आपत्ती व्यवस्थापन:-** महानगरपालिकेच्या हद्दित उद्भवणा-या नैसर्गिक आपत्तींचे व्यवस्थान करण्यासाठी सन 2024-25 मध्ये रु 3 कोटी 2 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 12 कोटी 78 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.

- ❖ **अग्निशमन सेवा :-** महानगरपालिकेची अग्निशमन व आणिबाणी सेवा विभागाची मुख्य अग्निशमन केंद्र आचोळे सह एकूण सात अग्निशमन केंद्र आहेत याद्वारे महानगरपालिका लगतच्या क्षेत्रामध्ये अग्निशमन व बचाव कार्य करण्यात येते. महानगरपालिकेची अग्निशमन यंत्रणा आधुनिक तसेच सक्षम करण्यावर भर देण्यात येत असून या करीता **सन 2024-25 मध्ये रु 18 कोटी 19 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 59 कोटी 47 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.**
- ❖ **रुग्णालयीन सेवा (वैद्यकीय आरोग्य):-** वसई विरार शहर महानगरपालिका कार्यक्षेत्रात महानगरपालिकेची 7 रुग्णालये, 2 माताबाल संगोपन केंद्रे, 21 नागरी प्राथमिक आरोग्य केंद्रे, 15 हिंदु हृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना व 32 आयुष्यमान आरोग्य मंदिर स्थापन करण्यात आले आहे. त्यातून मनपा क्षेत्रातील सर्व नागरीक आरोग्य सेवा घेत आहेत. महानगरपालिका क्षेत्रातील रुग्णांची आवश्यकता लक्षात घेता महानगरपालिकेने नव्याने डायलेसिस सेंटर उभारणी केली आहे. महानगरपालिकेत डायलेसिस चे 12 मशिन आहेत. सन 2023/24 या वर्षात साधारण 5276 रुग्णांनी डायलेसिसचा लाभ घेतला आहे. महानगरपालिकेचे 7 रुग्णालय, 2 माता बाल संगोपन केंद्रा मार्फत बाह्यरुग्ण सेवा, आंतररुग्ण सेवा, प्रसूती सेवा, विविध शस्त्रक्रिया, सोनाग्राफी इ. सेवा पुरविल्या जातात. तसेच गरोदर माता आरोग्य तपासणी, टेली कन्सल्टेशन, लसीकरण, आरोग्यबाबत जनजागृती, रुग्णांची प्राथमिक तपासणी(ओपीडी), मोफत औषधे, तपासणी, रक्त चाचणी अशा विविध उपायोजना करीता. एकूण रुग्णालय व्यवस्थापनासाठी **सन 2024-25मध्ये रु 67 कोटी 41 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 88 कोटी 51 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.**
- ❖ **दिव्यांगांसाठी कल्याणकारी योजना:-** दिव्यांग कल्याणकरीता असलेल्या विविध योजनांतर्गत दिव्यांगांच्या टक्केवारी नुसार प्रतीमहा अनुदान, तसेच व्यवसाय कर्जे देणे, दिव्यांग खेळाडूंना प्रोत्साहन अनुदाने, आजारी व्याधीग्रस्त दिव्यांगाना अर्थसहाय्य, संस्थांना अनुदान, दिव्यांग व्यक्तीला कौशल्य रोजगार प्रशिक्षण देणे व रोजगार मेळावे घेणे. इ. उपक्रम राबविण्यात येतात. तसेच भौतिकोपचारी साधन, दिव्यांग मेळावे, दिव्यांगाकरीता दिव्यांग भवनाची निर्मिती करण्यांत येणार आहे. यासह विविध योजनांसाठी **सन 2024-25 मध्ये रु 8 कोटी 59 लक्ष व 2025-26 मध्ये 11 कोटी 70 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.**
- ❖ **महिला बालकल्याण कार्यक्रम:-** महिला बालकल्याणसाठी वसई विरार शहर महानगरपालिकेने ज्या मुलीचे आई वडील दिव्यांग आहेत त्यांच्या लग्नासाठी, कुटुंब प्रमुख 75 टक्के अथवा त्याहुन अधिक दिव्यांग असल्यास त्यांचेकरीता शैक्षणिकअर्थसहाय्य, इयत्ता 1 ली ते 4 थी च्या मुलांसाठी शैक्षणिक अर्थसहाय्य यासह विविध एकूण 40 योजना प्रभावी पणे राबविण्यांत येत असून या करीता **सन 2024-25 मध्ये रु 19 कोटी 33 लक्ष व सन 2025-26 रु 21 कोटी 56 लक्ष इतकी तरतूद प्रस्तावित आहे.**
- ❖ **मागासवर्गीय कल्याणकारी योजना व पी बजेट:-** दलित वस्ती सुधारणा योजनेंतर्गत अधिक अनुदान उपलब्ध करून घेऊन सदर वसाहतीमध्ये सर्व सार्वजनिक सुविधा उपलब्ध करणे. कमी उत्पन्न गटातील शेतकऱ्यांसाठी कृषी साहित्य, बि बियाणे इ. पुरविणे. दुर्बल घटकांतील मच्छीमार बांधवांसाठीच्या सोयी सुविधा तसेच इतर मागासप्रवर्ग भागातील रस्ते, गटार, दिवाबत्ती, समाजमंदिर या सार्वजनिक सुविधांसह घ्यावयाच्या योजनांसाठी राखीव तरतुदीसह **सन 2024-25 मध्ये रु. 25 कोटी 42 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये 49 कोटी 37 लक्ष तरतूद प्रस्तावित आहे.**

- ❖ **परिवहन सेवा:-** परिवहन सेवेतर्गत नागरीकांना विविध सवलती देण्यांत येतात. ई-बस चार्जिंग स्टेशन तसेच इतर अनुषंगिक खर्चाकरीता मुख्य निधी कडून परिवहन उपक्रमास अंशदान सन 2024-25 मध्ये रु. 25 कोटी व सन 2025-26 मध्ये अनुक्रमे रु 80 कोटी तरतुद आहे.
- ❖ **बांधकाम व्यवस्था:-** महानगरपालिका क्षेत्रात 1016 कि.मी इतक्या लांबीचे डांबरीकरण केलेले रस्ते आहेत. दर वर्षी सतत पडणा-या पावसामुळे या रस्त्यांवर मोठ्या प्रमाणात खड्डे पडतात. रस्त्यावरील खड्ड्यांमुळे वाहतूक कोंडी व अपघात होऊन जनजिवन विस्कळीत होते. सदरच्या रस्त्यांची वरचेवर दुरुती करावी लागते व त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात दुरुस्तीवर खर्च होतो. याकरीता यामधील प्रमुख रस्ते कॉक्रीटीकरणे करीत सन 2025/26 मध्ये रु. 150 कोटी ची तरतुद करण्यात आली आहे. विकास विषयक कामांसाठी राखीव निधी (निरी/आय.आय.टी या तांत्रिक तज्ञ संस्थे मार्फत पुर प्रतिबंधक कामे होल्डींग पॉन्डस व इतर कामे) या लेखाशिर्ष अंतर्गत सन 2025/26 मध्ये रु. 40 कोटी तरतुद करण्यात आली आहे. बांधकाम विभागामार्फत विकासकामाच्या बाबींवर योग्य व पुरेशा तरतुदी करण्यात आलेल्या आहेत. कॉक्रीट रस्ता (UTWT), शहर सौंदर्यीकरण, चौक, वाहतूक बेट, समाजमंदिर, नाट्यगृह, मार्केट, स्मशानभूमी व्यवस्थापन, तलाव सुशोभिकरण, फुटपाथ, शहरांतर्गत उड्डाणपुले, यासह विकास कामांवरील सर्व लेखाशिर्षात योग्य त्या अर्थसंकल्पीय तरतुदी करण्यात आलेल्या आहेत. सन 2024-25 मध्ये एकूण रु 601 कोटी 59 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु 1011 कोटी 67 लक्ष इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **आपत्ती व्यवस्थापन:-** महानगरपालिकेच्या हद्दित उद्भवणा-या नैसर्गिक आपत्तींचे व्यवस्थापन करण्यासाठी सन 2024-25 मध्ये रु 3 कोटी 2 लक्ष व सन 2025-26 मध्ये रु 12 कोटी 78 लक्ष इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **उद्यान:-** महानगरपालिका क्षेत्रामधील प्रत्येक प्रभागामध्ये असलेल्या उद्यानांचा विकास करणे या मध्ये आधुनिक पद्धतीचे जॉर्गर्स ट्रंक, लहान मुलांची खेळणी, क्रिडा साहित्य, बैठक व्यवस्था करणे, उद्यान देखभाल तसेच दुरुस्ती करणे खर्च प्रस्तावित आहे. सन 2024-25 मध्ये रु 18 कोटी 51 लक्ष व सन 2025-26 रु 20 कोटी 1 लक्ष इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **लोकशिक्षण व सामाजिक व सांस्कृतीक कार्यक्रम व क्रिडा:-** वसई किल्ला संवर्धन तसेच ऐतिहासीक वारसा जतन करणे, सामाजिक, संगितमय कार्यक्रम, सांस्कृतिक कार्यक्रम, सण उत्सव समारंभ, सांस्कृतिक वसई, शहीद जवान निधी, सत्कार व थोर पुरुषांची जयंती/पुण्यातिथी साजरी करणे, गुणवंत व्यक्ती संस्थांकरीता पुरस्कार, जेष्ठ नागरीकांकरीता कामे करणा-या नोंदणीकृत संस्थांना आर्थिक सहाय्य, महापौर मॅरेथॉन, शालेय कला क्रिडा, विशेष प्राविण्य प्राप्त खेळाडुना अर्थसहाय्य करणे अशा विविध घटकांकरीता अर्थसंकल्पामध्ये त्या त्या घटकनिहाय तरतुद केल्या आहेत. सन 2024-25 मध्ये एकूण रु 29 कोटी व सन 2025-26 मध्ये एकूण रु 51 कोटी इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **नालेखोदाई पुरप्रतिबंधक कामे:-** पावसाळ्यापूर्वी यांत्रिक साहित्याद्वारे नाले खोदाई करणेकामी सन 2024-25 रु 26 कोटी व सन 2025-26 मध्ये रु. 24 कोटी इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.
- ❖ **वृक्ष आणि पर्यावरण:-** वृक्ष प्राधिकरण विभागामार्फत खार फुटीची लागवड करणे, झाडांचे प्रत्यारोप, नागरी वनिकरण करणे, वृक्ष प्रदर्शन, वृक्ष संरक्षण व वृक्ष गणना, दुभाजक सुशोभिकरण अशा विविध कामांकरीता सन 2024-25 मध्ये रु 14 कोटी 52 लक्ष व सन 2025-26 रु 37 कोटी 91 लक्ष इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.

- ❖ **तलाव सुशोभिकरण:-** शहरामधील असलेले विविध तलावाचे पुनर्जिविकरण व सुशोभिकरण करण्याची कामे हाती घेण्यात आलेली आहेत. यासाठी 2024/25 मध्ये रु. 19 कोटी व सन 2024/25 मध्ये रु. 27 कोटी तरतुद प्रस्तावित करण्यात आली आहे.
- ❖ **पाणीपुरवठा व योजना खर्च :-** सद्या शहरास पेल्हार, उसगांव, सुर्या टप्पा-1, सुर्या टप्पा-3 व MMRDA च्या सुर्या पाणीपुरवठा योजनेतील पाणी असे मिळून 370 द.ल.ली पाणी उपलब्ध होत आहे. अमृत-1 अंतर्गत शहरात विविध ठिकाणी 284 कि.मी जलवाहिन्या अंथरण्याची कामे तसेच 17 जलकुंभ उभारण्याची कामे करण्यात आली असून त्याचा लाभ नागरिकांना उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. अमृत- 2.0 अंतर्गत पाणी पुरवठा योजना बळकटीकरण व विस्तारीकरणाचे काम मंजूर झाले आहे. अमृत 2.0 अंतर्गत मलनिःस्सारण प्रकल्पास (STP Zone 3) मान्यता प्राप्त झाली असून कामे प्रगतीपथावर आहेत. सदर कामे शासन अनुदान व महानगरपालिका स्वःहिस्यातून हाती घेण्यात आली आहेत. या व्यातिरिक्त नगरोत्थान योजनेअंतर्गत TTP, STP झोन- 4 व 6 उभारणे तसेच खोलसापाडा-1 व 2 धरणावरून पाणी पुरवठा योजना तयार करणे इ. कामाचे प्रस्ताव व पाणी पुरवठा योजना देखभाल दुरुस्ती याकरीता सन 2024-25 मध्ये रु. 658 कोटी इतकी तरतुद असून सन 2025-26 मध्ये रु. 784 कोटी इतकी तरतुद प्रस्तावित आहे.

नागरीकांसाठीच्या सवलती

- 1 आगामी वर्षात देखील 5 वर्षांचा मालमत्ता कर आगाऊ भरणाऱ्या मालमत्ता धारकांना मालमत्ता करात 15 % दराने प्रोत्साहनपर सवलत देण्याची तरतुद आहे. परंतु सदर मागणी बीलाचा भरणा हा त्यांनी बिल मिळाल्यापासून 15 दिवसांत करणे आवश्यक आहे. तसेच भविष्यात मालमत्ता करात किंवा इतर करांमध्ये वाढ झाल्यास त्या कराच्या रकमेच्या फरकाचा भरणा मालमत्ता धारकास करावा लागेल.
- 2 स्वातंत्र्य सैनिक व आजी माजी सैनिक यांच्या पश्चात त्यांची विधवा पत्नी हयात असेपर्यंत त्यांच्या राहत्या स्वमालकीच्या अधिकृत निवासी सदनिकेस वेळोवेळीच्या मागणी नुसार मालमत्ता करात 100 % सुट आहे.
- 3 नव्याने विकसित केल्या जाणा-या मालमत्तांसाठी रेन वॉटर हार्वेस्टिंग योजनेची अंमलबजावणी सक्तीने चालू असून यामुळे नविन इमारतींना रेन वॉटर हार्वेस्टिंगची व्यवस्था झाली आहे. त्यामुळे भुगर्भातील पाण्याची पातळी वाढणेस मदत होणार आहे. सबब अस्तित्वात असणाऱ्या सध्याच्या मालमत्तांबाबत महानगरपालिकेच्या संमतीने रेन वॉटर हार्वेस्टिंग प्रकल्प अंमलात आणणाऱ्या मालमत्ता धारकांना प्रोत्साहन देणेकामी मालमत्ता करामध्ये सामान्य पाणीपट्टीचा भाग समाविष्ट असल्याने मालमत्ता कराच्या 2% सवलतीसह योजना खर्चाच्या 20 % परंतु अधिकतम रु. 1 लक्ष इतका खर्च अनुदान अदा करणेची योजना यावर्षी देखील पुढे चालू ठेवण्यात आली आहे.
- 4 निसर्ग ऋण प्रकल्प राबविण्यासाठी एकत्रित मालमत्ता कराच्या 2% सवलतीसह योजना खर्चाच्या 20 % परंतु अधिकतम रु. 1 लक्ष अनुदान अदा करणेची योजना यावर्षी देखील पुढे चालू ठेवण्यात आली आहे.

आभार,

महाराष्ट्राचे मा. मुख्यमंत्री, मा. उपमुख्यमंत्री, मा. पालघर जिल्हा पालकमंत्री, महानगरपालिका कार्यक्षेत्रातील मा. खासदार, मा. आमदार मा. माजी खासदार मा. माजी आमदार यांनी महानगरपालिकेस वेळोवेळी केलेल्या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे. तसेच मा. माजी महापौर, मा. माजी उपमहापौर मा. माजी स्थायी समिती सभापती यांच्या वेळोवेळीच्या सुचना व सन्मा. माजी गटनेते, सन्मा. माजी सर्व प्रभाग समिती सभापती, सन्मा. माजी सदस्य, सर्व पक्षांचे सन्मा. माजी लोकप्रतिनिधी तसेच सर्व सन्मा. नागरीक यांचे सहकार्याबद्दल मनपूर्वक आभार व्यक्त करतो. वसई विरार महानगरपालिका क्षेत्रातील सर्व मान्यवर पत्रकार, प्रसार माध्यमे यांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल विशेष आभार व्यक्त करतो.

सन 2024-25 च्या सुधारित अर्थसंकल्पासह सन 2025-26 चे मुळ सर्वसाधारण अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रक "अ", महानगरपालिकेच्या "अ" अंदाजपत्रकातील अंशदानासह पी बजेटचे अंदाज, जेण्डर बजेटचे अंदाज, दिव्यांग कल्याणकारी योजनांसाठीच्या बजेटचे अंदाज, "ब" अंदाजपत्रकाकडे परिवहन सेवेकरीता वर्ग करावयाच्या अंशदानाचे अंदाज, जल मल प्रवाह निधी अंदाजपत्रक "क", वृक्ष निधी अंदाजपत्रक, योजना विशेष निधीचे अंदाजपत्रक व इतर आवश्यक सहपत्रे सोबत जोडली आहेत.

सन 2024-25 चा सुधारीत अर्थसंकल्प रु. 3538 कोटी 94 लक्ष व सन 2025-26 चे मुळ अंदाजपत्रक रु. 3926 कोटी 44 लक्ष (अखेर शिल्लक रु. 2 कोटी 40 लक्षसह) मंजूरीस्तव सविनय सादर.

धन्यवाद ! जय हिंद !!

दिनांक : /3/2025

अनिलकुमार पवार (भा.प्र.से.)
आयुक्त
वसई विरार शहर महानगरपालिका

जमेच्या ठळक बाबी

(आकडे लाखात)

अ.क्र.	जमा लेखाशिर्ष	प्रत्यक्ष रकमा 2023-24	सुधारीत अर्थसंकल्प 2024-25	मुळ अंदाज 2025-26
1	मालमत्ता कर जमा	27116.95	42074.70	53429.63
2	स्थानिक संस्था कर जमा	1737.84	1575.00	1012.00
3	जाहिरात परवाना फी व जागा/भुई भाडे जमा	369.82	580.00	1005.50
4	सांस्कृतिक भवन/समाज मंदिर	69.58	31.00	152.00
5	अग्निशमन सेवा जमा	3974.19	3817.11	6000.00
6	नगररचना जमा	17557.51	24910.00	35955.00
7	वाचनालय जमा रकमा	31.12	30.62	32.80
8	रुग्णालय सेवा जमा	72.46	225.50	226.20
9	तलाव उत्पन्न	106.57	90.00	100.01
10	स्वच्छता सेवा जमा	2965.53	2902.63	3953.76
11	पाणी पुरवठा सेवा जमा	13326.38	51990.51	79943.50
12	इतर जमा	6138.23	6160.52	5902.31
13	किरकोळ जमा	101.22	1147.25	1919.76
14	आपत्ती व्यवस्थापन जमा	0.00	10.00	0.01
15	विकास कामे जमा रकमा	8124.66	11519.00	17204.30
16	सर्वसाधारण अनुदाने	53139.94	57430.94	72351.56
17	इतर असाधारण जमा	22877.96	24591.54	29141.49
18	वृक्ष प्राधिकरण जमा	750.72	1278.70	1681.44
	एकूण जमा	158460.68	230365.02	310011.26
	प्रारंभिक शिल्लक	132221.00	123529.89	82633.25
	प्रारंभिक शिल्लकसह एकूण जमा	290681.68	353894.91	392644.51

खर्चाच्या ठळक बाबी

(आकडे लाखात)

अ.क्र.	खर्च लेखाशिर्ष	प्रत्यक्ष रकमा 2023-24	सुधारीत अर्थसंकल्प 2024-25	मुळ अंदाज 2025-26
1	कर्मचारी वेतन भत्ते खर्च	10277.98	10389.39	15189.12
2	अस्थायी आस्थापना खर्च	0.73	1.00	35.00
3	ठेका आस्थापना खर्च	9182.21	10275.84	13263.36
4	सामान्य प्रशासन व इतर कार्यालयीन खर्च	6207.28	10350.38	13456.19
5	कर्मचाऱ्यांसाठी इतर खर्च	378.43	414.90	583.31
6	नगर रचना खर्च	2221.22	17210.00	13818.00
7	परतावे	1079.81	331.25	372.35
8	सदस्यांसाठी खर्च	33.96	25.19	585.00
9	उद्यान विकास खर्च	1295.30	1851.00	2001.65
10	दिवाबत्ती व्यवस्था खर्च	4331.59	7948.96	13046.01
11	मोकाट जनावरांचा बंदोबस्त	71.23	88.16	841.55
12	अग्निशमन व्यवस्था	1002.24	1819.66	5947.02
13	शहर स्वच्छता खर्च	23197.93	35407.48	61971.00
14	रुग्णालय व्यवस्था खर्च	2477.15	6741.18	8851.20
15	सांस्कृतिक भवन व्यवस्था खर्च	0.00	254.00	145.93
16	आपत्ती नियंत्रण खर्च	110.69	317.00	1293.96
17	दहन दफन भूमी व्यवस्था खर्च	599.30	1223.57	1893.75
18	क्रिडांगण व्यवस्था	464.95	1565.38	1500.00
19	मार्केट व्यवस्था खर्च	43.98	200.94	618.56
20	तलाव व्यवस्थापन खर्च	840.65	1957.99	2754.25
21	विकास कामांवरील खर्च	51001.70	97961.51	144096.72
22	शालेय शिक्षण व्यवस्था खर्च	527.72	871.31	1326.17
23	वाचनालय व्यवस्था	54.31	128.32	262.99
24	सामाजिक कार्यक्रम खर्च	3287.11	4454.22	6803.76
25	उड्डाणपुल व्यवस्थापन खर्च	0.00	340.37	1012.02
26	इतर खर्च	358.22	1995.72	5055.35
27	पाणी पुरवठा व्यवस्थापन	21516.86	27810.25	34623.55
28	सुरक्षा व्यवस्था	0.00	0.00	10.50
29	मुख्य नाले खोदाई	1564.31	2272.12	2000.00
30	पर्यावरण संरक्षण	13.69	15.00	100.00
31	परिवहन सेवा खर्च	3981.62	2500.00	8000.00
32	वनीकरण खर्च	227.29	1404.50	3591.20
33	इतर असाधारण खर्च	20802.32	23135.06	27354.47
	एकूण खर्च	167151.79	271261.66	392403.94
	अखेरची शिल्लक	123529.89	82633.25	240.57
	अखेरची शिल्लकसह एकूण	290681.68	353894.91	392644.51